

# ARGUMENTUM

## AYLIK HUKUK DERGİSİ

TEMMUZ-AĞUSTOS-EYLÜL 1995 YIL: 5-6 SAYI :48 ISSN 1017 - 625X

### İÇİNDEKİLER

*Kanun Hükmünde Kararnamelerin Parlamentoda Görüşülmesi*

**Yrd. Doç. Dr. Murat SEZGİNER**

*İsviçre Federal Mahkemesinin 21.12.1993 Tarihli Bir Kararı  
119. Band, II. Kısım, 5. Kitap (s. 473-477) Markanın  
Korunması*

**Araş. Gör. Murat Yusuf AKIN**

*Paris Kenti "Sosyal Hizmet, Çocuk ve Sağlık" Genel  
Müdürlüğüne Bağlı "Aile Hizmetleri ve Eğitici Hizmetler"  
Müdürlüğü Teşkilatı ve Çalışması*

**Av. Betül ONURSAL**

### KANUN HÜKMÜNDE

### KARARNAMELERİN PARLAMENTODA GÖRÜŞÜLMESİ

**Yrd. Doç. Dr. Murat SEZGİNER (\*)**

#### I- GENEL OLARAK

Kanun hükmünde kararnameler (KHK) Resmi Gazete'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Aynı gün TBMM'ne sunulmaları da Anayasa gereğidir. (Any.md.91/6-7). Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere, KHK'ler üzerinde ilk denetim TBMM tarafından yapılacaktır.

KHK'ler yayımlandıkları gün TBMM'ne sunulmuşlarsa hemen o gün geçersiz hale gelip yürürlük-

ten kalkarlar (Any.md.91/9). Görüldüğü üzere Anayasa koyucu, KHK'lerin TBMM'ne sunulmasına yakın ilgi göstermiş ve Anayasal mecburiyete uyulmaması durumunda oldukça sert bir mücyide öngörül-müştür<sup>(1)</sup>. Burada Anayasa koyucunun yasama yetki-sine karşı duyduğu kıskançlığı açık bir şekilde görmek mümkündür. Anayasa koyucu, bu tür bir düzenleme ile, KHK'ler üzerinde yürürlüğe girdikleri gün parlamento denetimini gerçekleştirmek istemiştir. Bu düzenleme KHK üzerindeki parlamento denetimini oldukça etkin bir hale getirmeyi amaçlamaktadır. KHK'yı yayımlayarak yürürlüğe koyan hükümetin, bu KHK'yı TBMM'nin denetiminden kaçırarak için bir türlü onaya sunmaması ya da geç sunması yolu kapatılmıştır<sup>(2)</sup>. Böylece KHK, yayımlanır yayımlanmaz TBMM'nin denetimine tabi olacak ve hukuk dışı uygulamaların önüne kısmen de olsa geçil-miş olacaktır.

### II- KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME- LERİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDE ÖNCELİKLE VE İVEDİLİKLE GÖRÜŞÜLMESİ

#### A. Anayasal Düzenleme ve İlkenin Getiriliş Sebebi

Anayasamızın 91. maddesinin 8. fıkrası, "Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür" hükmünü getirmektedir.

(1) Oytan, M: "Fransa'da Almanya'da ve Türkiye'de Yasama Yetkisinin Devredilmesi ve Yürütme Organının Kanun Hükmünde Kararname Çıkarma Yetkisi", Onar Armağanı, İstanbul 1977, s. 609.

(2) Oytan, s. 609-610.

\* S.Ü. Hukuk. Fak. İdare Hukuku Öğretim Üyesi

Öncelikle ve ivedilikle görüşme mecburiyeti, KHK'lerin gündemdeki öteki kanun tasarı ve tekliflerinden öncelikle ve ivedilikle görüşülüp karara bağlanması anlamını taşır. Anayasa Mahkemesi de bir kararında bu hususa işaret etmiştir<sup>(3)</sup>.

Meclis gündeminde yer alan diğer tasarı ve tekliflerden önce görüşülmesi anlamına gelen "öncelikle görüşme" usulü, iç tüzüklerde genellikle "takdimen müzakere", "öncelik verilerek yapılacak görüşme" ve "öncelikle görüşme" deyimleri ile ifade edilir. Öncelikle görüşme, bir tasarı ya da teklifin, Meclis gündeminde yer alan öteki kanunlardan daha önce görüşülmesi anlamına gelir<sup>(4)</sup>.

Normal prosedür içinde öncelikle görüşmenin yapılabilmesi için hükümet veya ilgili komisyonların yazılı gerekçe göstermeleri ve Genel Kurulun işaret oyuyla karar vermesi gerekir. Ancak KHK'ler için böyle bir uygulamaya gerek kalmayacaktır<sup>(5)</sup>. TBMM'nin gündemini düzenlemek durumunda bulunan başkanlık divanı tarafından KHK'lerin gündemdeki öteki kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerin en başına konulması gerekir. Bu mekanizma Anayasa gereği kendiliğinden işleyecektir. Ayrıca yazılı bir gerekçe göstermeye ve oylamaya gerek kalmayacaktır<sup>(6)</sup>.

Anayasamızda KHK'lerin "ivedilikle" görüşüleceği ilkesi de yer almaktadır. İvedilikle görüşüleceği karar verilen tasarı veya teklifler, bir defa görüşülürler. Ayrıca içtüzük hükümleri gereği, bir tasarı veya teklifin ivedilikle görüşülmesi isteniyorsa, Genel Kurula sunulurken veya ilk görüşmeden evvel hükü-

metçe, ilgili komisyonlarca veya teklif sahibi tarafından yazılı olarak esaslı sebep gösterilmesi gerekmektedir<sup>(7)</sup>. Ancak KHK'ler için Anayasada yer almış ivedilikle görüşme prensibi, yazılı olarak esaslı bir sebebin gösterilmesi mecburiyetini ortadan kaldırmaktadır<sup>(8)</sup>.

Hemen belirtelim ki, bir tasarı veya teklifin öncelikle görüşülmesine karar verilmesi, ivedilikle görüşme kararı sayılmaz<sup>(9)</sup>. Öncelikle görüşülmesine karar verilen işler, bir defadan fazla görüşülebilir. Ancak KHK'ler için bu konuda da bir problem yoktur. Anayasamız gereğince KHK'lerin görüşülmesi hem öncelikle hem de ivedilikle olacaktır.

Anayasamızda öncelik ve ivedilik şartının kabul edilmesiyle KHK'lerin gecikmeden çıkartılabilmesi ve çıkartıldıktan sonra da mümkün olan hızla TBMM'nin kesin kararına bağlanması istenmiştir<sup>(10)</sup>. Böylece yasama organının yürütme organınca bu tür işlemler üzerinde iradesinin bir an önce gerçekleşmesi sağlanmıştır<sup>(11)</sup>.

Komisyonların ve Genel Kurulun KHK'leri görüşürken, isterlerse öncelik ve ivedilik kararı alabilmeleri elbette mümkündür. Ancak Anayasanın izlenecek usulü bunların ihtiyarına bırakmayarak bizzat düzenleme yoluna gitmesi, konuya verdiği önemi ortaya koymaktadır<sup>(12)</sup>.

### B. Uygulamadaki Durum ve Yasama Yetkisinin Devredilmezliği İlkesi

Anayasa Koyucunun KHK'lerin bir an önce meclis denetimine sunulması ve KHK üzerinde meclis

(3) Anayasa Mahkemesi, KT. 14.10.1975, E.1975/145, K.1975/198, AMKD, sy. 13, s.565.

(4) Teziç, E: Türk Parlamento Hukukunun Kaynakları, İst. 1980, s. 177.

(5) Tan, T: "Kanun Hükümünde Kararname Uygulaması", AİD, c.17, sy.4, s.39.

(6) Kuzu, B: Türk Anayasa Hukukunda Kanun Hükümünde Kararnameler, İstanbul 1985, s. 388.

(7) Teziç, s. 178.

(8) Kuzu, s. 388.

(9) Teziç, s. 178.

(10) Özbudun, E: Türk Anayasa Hukuku, Ankara 1993, s. 208; Ayrıca Bk. Özbudun, E: "Anayasal Açından Kanun Hükümünde Kararname", Anayasa Yargısı II, Anayasa Mahkemesi Yayınları, Ankara 1986 s. 234.

(11) Kuzu, s. 388.

(12) Oytan, s. 609.

denetiminin gecikmeden gerçekleşmesi için getirmiş olduğu düzenlemenin aksine, KHK'lerin bu güne kadarki uygulamasında meclis, gereken hassasiyeti ve titizliği göstermemiştir. Görüşülmeyi bekleyen KHK'ler, komisyon ve Genel Kurul gündemlerinde uzun süre bekletilmişlerdir<sup>(13)</sup>. Hükümetler de gerçekten gerekli olan acil konularla sınırlı olarak KHK yoluna başvurmayarak, hemen her konuda KHK çıkartmak suretiyle sorunu ağırlaştırmaktadır<sup>(14)</sup>. KHK'lerin komisyon ve Genel Kurul gündemlerinde uzun süre bekletilmeleri, uygulamada birçok meselelerin doğmasına yol açmaktadır. Duran'ın da belirttiği gibi<sup>(15)</sup>; "yürürlüğe girmelerinden itibaren uzun zaman geçtikten sonra yasama organınca ele alınan KHK'lerin ya tümünün ya da bazı maddelerinin bu süre içinde değişmiş veya yürürlükten kalkmış olduğu görülmektedir ki, bu durumda yapılacak işlem konusunda da duraksama ortaya çıkmaktadır. Aslında bu mesele, yasama organında görüşülmekteki gecikmeden kaynaklanmaktadır". Bu manzara karşısında, meclisin bu konuda titiz davranmadığı, demokratik rejimlerde normal olarak geçmesi hoş görülebilecek ve uygun karşılanabilecek sürede işlevin yerine getirme-

diği söylenebilir<sup>(16)</sup>.

Bu durum Anayasa'nın 7. maddesinde ifade edilen "Yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir, bu yetki devredilemez" ilkesi ile de çelişir görünmektedir. Doktrinde farklı görüşler olmakla beraber hakim olan kanaat, KHK usulünün "yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkesini ihlal etmediği yönündedir<sup>(17)</sup>. Özbudun ise farklı bir görüş ortaya koyarak KHK uygulamasının yasama yetkisinin devri anlamına geldiğini, 1961 Anayasası'nda yer alan yasama yetkisinin devredilmeyeceğini öngören 5. madde ile KHK uygulamasına yer veren 64. madde arasında genel hüküm-özel hüküm ilişkisinin var olduğunu iddia etmiş; 1982 Anayasası'nın ise getirmiş bulunduğu bazı değişiklikler dolayısıyla bu tezi daha da güçlendirdiği görüşüne yer vermiştir<sup>(18)</sup>. Özbudun bu görüşü için iki dayanak noktası göstermektedir. Bunlardan ilki 1961 Anayasası'nın aksine 1982 Anayasası'nın yetki kanununda, KHK ile yürürlükten kaldırılacak kanun hükümlerinin belirtilmesi zorunluluğunu kaldırmış olmasıdır. Duran, 1961 Anayasası döneminde KHK uygulamasının yasama yetkisinin devri anlamına gelmediği yönündeki görüşüne dayanak olarak, yetki kanununda, KHK'nin kaldırabileceği kanunların belirtildiğini göstermiş, yetki devri ancak, yetki kanununda KHK'nin kaldırabileceği kanunların belirtilmemesi durumunda olabilir demiştir<sup>(19)</sup>. Şimdi böyle bir durum bulunduğu göre, KHK'ler yetki devrine dayanan, maddi anlamda bir yasama tasarrufudur. Özbudun ikinci olarak da,

(13) Oytan, s. 609.

(14) 6 Kasım 1991 tarihinde fiilen çalışmaya başlamış bulunan 19 oönemde 2. yasama yılı sonucunda, geçmiş dönemlerden intikal eden 212, bu dönemden de 17 olmak üzere toplam 229 adet KHK, meclise ulaşmıştır. Bu KHK'lerden 24 adedi 14 kanun haline dönüşmüş, 16 adedi ise gündemde kalmıştır. Kalan 189 adet KHK ise ilgili komisyonla kalmıştır. Bk. TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un 19 uncu Dönem 2nci Yasama Yılı'nın Sona Ermesi Dolayısıyla TBMM'nin Yasama ve Denetim, Yönetim ve Düzenleme ile Dış İlişkiler Çalışmalarına İlişkin Açıklamaları, 24 Temmuz 1993 Ankara, s.5; üçüncü yasama yılında ise Meclise 43 adet KHK verilmiş, bunlardan sadece 2 adedi kanun halini almış 4 adedi meclis 37 adedi ise komisyonlarda kalmıştır. Bk. TBMM Başkan Vekili Kamer Genç'in 19'uncu Dönem 3'üncü Yasama Yılı'nın Sona Ermesi Dolayısıyla TBMM'nin Yasama ve Denetim Çalışmalarına İlişkin Basın Toplantısı, 28 Haziran 1994 Ankara, s.2.

(15) Duran, L: "Kanun Hükümünde Kararname", AİD, c.13, sy.2, s.3

(16) Önbilgin, G - Oytan, M: Öğretide - Uygulamada TC. Anayasası'nın İlke ve Kuralları ile Anayasa Mahkemesi Kararlar Dizini, Ankara 1977, s. 124.

(17) Bk. Duran, s. 3-5; Oytan, s.593; Eroğul, C: Anayasayı Değiştirme Sorunu, Ankaa 1974, s. 155-156; Teziç, E: "Yasama Yetkisi ve Kanun Hükümünde Kararnameler", AİD, c.5, syb1, s.12 Yılmaz, M: "Türk Hukukunda Kanun Hükümünde Kararname", B. Nuri Esen'e Armağan, Ankara 1977, s. 534-535.

(18) Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, s. 171-172.

(19) Duran, s. 3-5.

Danışma meclisince kabul edilen Anayasa tasarısının yasama yetkisine ilişkin 7. maddesinde yasama yetkisinin devredilemeyeceği belirtildikten sonra, "Anayasa ile Cumhurbaşkanına ve Bakanlar Kuruluna verilen kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi saklıdır" cümlesinin eklenmiş olmasını göstermektedir<sup>(20)</sup>.

KHK usulünün yasama yetkisi anlamına gelmediğini iddia edenler ise, KHK çıkarma yetkisinin hükümete yasama organı tarafından verilmesini, çıkartılan KHK'lerin yürürlükte kalabilmelerinin meclis kararına bağlı olması ve çıkarılan KHK'lerin meclis denetimine sunulmasını görüşlerinin gerekçesi olarak göstermektedirler.

Gerçektende kamu hukukunda yerleşmiş olan "yetki devri" kavramının, KHK için geçerli olmaması gerekir. Çünkü kamu hukukunda "yetki devri" katı bir anlam ifade eder. Görev devrinde ya da imza devrinde bulunan kişi veya organ, bu görev veya imzaya ilişkin yetkisini yine bizzat kullanabildiği halde, yetki devrinde bulunan kişi veya organ, belirlediği süre dolmadıkça bu yetkiyi artık kendisi bizzat kullanamaz<sup>(21)</sup>. Oysa KHK'ler için böyle bir durum sözkonusu olamaz. TBMM'nin belli bir konuda, belli bir süre hükümete düzenleme yetkisi verince, bu konuda kanun çıkartmak hak ve yetkisinden mahrum kalması düşünülemez.

Ancak, yayınlanarak yürürlüğe giren KHK'ler Meclis gündeminde uzunca bir süre bekletildiklerinde, izahı güc bir durum ortaya çıkmaktadır. Hele KHK, yetki kanununa aykırı olarak çıkartılmışsa ve bu haliyle Meclis gündeminde uzunca bir süre bekletiliyorsa, kanun güc ve kuvvetinde olduğuna göre, yasa-

ma yetkisi devredilmemiştir diyebilir miyiz? Kanaatimizce bu son derece güçtür. Zira bu durumda, meclisin hiç işe karışmamasına rağmen, hükümet tarafından kanunlar değiştirilebilmekte, kanun gücünde uygulamalar yapılabilmektedir. KHK usulünün bir yetki devri olmadığını savunan Yılmaz da, uygulamada yetki sapsmaları ile karşılaşılabilceğini belirtmektedir<sup>(22)</sup>.

Anayasamızdaki düzenleme esas alındığında KHK usulünün, yasama yetkisinin devri anlamına gelip gelmeyeceği tartışmalıdır. Ancak uygulama dikkate alınacak olduğunda, mevcut haliyle KHK uygulaması bir yetki devri şeklinde ortaya çıkmaktadır. Zira meclis yetki kanununu çıkarttıktan sonra KHK ile bağlarını koparmaktadır. Anayasa koyucu, yasama yetkisini kiskançlıkla korumaya çalışmış, KHK'lerin yayınladıkları gün TBMM'ne sunulmalarını ve bunun öncelikle ve ivedilikle görüşülmesini öngörmüştür. Uygulamada ise bu düzenleme fiilen etkisiz hale getirilmiş, Meclisin KHK üzerindeki denetim yetkisi tamamen işlevini kaybetmiştir. KHK yoluna gereğinden fazla müracaat etmek suretiyle, bunların meclis gündeminde yığılmasına yolaçacak, görüşülme sırası çok uzun süreli bir bekleyişten sonra gelmiş bulunan KHK'yi değiştirmek veya yürürlükten kaldırmak gibi kötü niyetli uygulamalara başvurmak ve ileride inceleneceği gibi, KHK'lerin görüşülme sırasına ilişkin herhangi bir düzenlemenin bulunmaması Meclisi KHK prosedürünün dışına itmiştir. Anayasamızın düzenlenmesinin aksine, KHK üzerinde meclis iradesinin gerçekleşmesi oldukça güçleşmiştir.

Ortaya çıkan problemler, KHK yoluna gerçekten gerekli olduğu zamanlarda başvurmak ve Anayasa hükümlerine sıkıca uyulmak suretiyle halledilebilir. KHK'lerin yasama organı gündeminde yığılarak bekletilmesi, genellikle hükümetin etkisi ile ol-

(20) Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, s. 171. Teziç de 1982 Anayasası ile birlikte, KHK'lerle ilgili olarak Bakanlar Kurulu'nun bir yasama faaliyetinde bulunduğunu bildirmektedir. Bk. Teziç, E: Anayasa Yargısı 5, Ankara 1989, s.62.

(21) Oytan, s. 591.

(22) Yılmaz, s.535.

maktadır. Bu durum elbetteki meclis denetiminden beklenen yaraları da azaltmaktadır<sup>(23)</sup>. Meclis denetiminin etkili olabilmesi ve KHK'lerden beklenen faydaların sağlanabilmesi için, Anayasa düzenlemesine uygun olarak, meclisin konuyu "öncelikle ve ivedilikle" inceleyip sonuçlandırması geleneğinin yerleştirilmesi uygun olur<sup>(24)</sup>.

### III- MECLİSİN BIRDEN FAZLA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMEYİ GÖRÜŞMESİNDE SIRA MESELESİ

Uygulamada ortaya çıkan önemli bir problem de, bakanlar kurulunun birden fazla KHK çıkartıp TBMM'ne sunması halinde, meclisin bunları hangi sıraya göre görüşeceği'dir. Diğer kanun tasarı ve teklifleri ile karşılaştığında KHK'ye öncelik verileceği açık bir şekilde Anayasada ifade edildiği halde, KHK'ler arasında nasıl bir sıra takip edileceği hususunda kanuni bir düzenlemeye rastlanılmamaktadır.

KHK'lerin mecliste görüşülmesi sırasına ilişkin olarak doktrinde üç ihtimal üzerinde durulmaktadır<sup>(25)</sup>. Bunlar, meclisin istediğinden başlaması, KHK'nin çıkış tarihinin esas alınarak ilk tarihliden sona doğru gidilmesi ve nihayet son tarihliden başlanarak başa doğru gidilmesi.

Burada hemen belirtilmesi gereken husus, yasama organının KHK'lerin görüşülmesinde herhangi bir kriter kullanmadığıdır. Uygulamada meclis istediği KHK'yi görüşmektedir. Meclisin bu tutumu, Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüştür. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda değişiklik yapan 11 sayılı

KHK, 2-10 sayılı KHK'ler mecliste beklerken gündeme alınarak görüşülmüştür. Bu durumun 11 sayılı KHK'nin reddini içeren kanunun iptali için Anayasa Mahkemesi'nde açılan davada, konunun şekil yönünden Anayasaya aykırılık nedenlerinden birini oluşturduğu iddia edilmiştir. Bu konuda başvuru dilekçesinde sevk tarihi itibarıyla meclise daha önce sunulmuş KHK'ler varken 11 sayılı KHK'nin incelenmesine geçilmekle, "önceliğin önceliği" denilebilecek yeni bir usul benimsendiği ve böylelikle Anayasa ile içtüzük hükümlerinin çığnendiği ileri sürülmüştür<sup>(26)</sup>. Anayasa Mahkemesi ise bu iddiayı haklı bulmamıştır. Anayasa Mahkemesi'ne göre, "Burada önemli olan bu tür kararnamelerin gündemdeki öteki kanun tasarı ve tekliflerinden öncelik ve ivedilikle görüşülüp karara bağlanmasıdır. Çünkü Anayasa emri budur. Bu husus sağlandığına göre, Anayasa emri yerine getirilmiş olmaktadır. Aynı sırada bulunan kararnamelerden birinin ötekilerden daha önce görüşülmesi meselesi bundan sonra bir Anayasa meslesi olmaktan çıkmış ve Yasama Meclisleri komisyonlarının genel görüşme usulleri içerisinde yürütülmesi gereken bir duruma dönüşmüştür"<sup>(27)</sup>. 1961 Anayasası döneminde verilen bu kararın, 1982 Anayasası'nın 91. maddesinin 8. fıkrası için de geçerli olduğu kuşkusuzdur.

Anayasa Mahkemesi vermiş bulunduğu bu karar ile, uygulamada tartışmalara meydan bırakmayacak şekilde meseleyi halletmiştir. Yani meclisin istediği KHK'den işe başlaması Anayasaya aykırı olmayacaktır. Anayasa Mahkemesi'nin bu kararına rağmen doktrinde, meclisin KHK'leri görüşme usulüne ilişkin olarak birtakım görüşler ortaya atılmıştır.

Bazı yazarlara göre<sup>(28)</sup>, meclisin ilk KHK'den

(23) Gözübüyük, S - Tutum, C: "Yasa Gücünde Kararnameler", AİD, c.8, sy.1, s6.

(24) Gözübüyük - Tutum, s.6.

(25) Yılmaz, s. 536-537; Kibar, N: "Türk Hukukunda Kararname", İdare Hukuku ve İdari Yargı ile ilgili incelemeler III. Ankara 1980, s. 300; Kuzu, s.396; Özbudun, Türk Anayasa Hukuku, s.208; Tan, s.39-40.

(26) Anayasaya aykırılık iddiaları için Bk. AMKD, sy. 13, s.537 vd

(27) Anayasa Mahkemesi, Kt.14.10.1975, E.1975/145, K,1975/198.

(28) Gözübüyük - Tutum, s.7.

başlaması veyahut ortadan başlaması bazı mahzurlar doğurur. Burada, sondan başlayarak geriye doğru gitme, hukuk güvenliği ve kararlılık yönünden yararlı olabilir. Aksi bir uygulama, meclisce yapılan inceleme işlemleri arasında uyum sağlanmasını güçleştirir ve çelişkilere yol açar.

Buzi yazarlar ise<sup>(29)</sup>, bu görüşü kabul etmeyecek, görüşmeye ilk tarihli KHK'den başlanması tarafıdır. Bu yazarlara göre, aslında öncelikle ve ivedilikle görüşme mecburiyeti hernekadar gündemdeki diğer işlere göre öncelik ifade ediyorsada, bunun yasama organına sunulmuş sırasına göre yapılması da işin mantığı gereğidir.<sup>(30)</sup> Ayrıca hükümete KHK çıkarma yetkisinin verilme nedenlerinden biri, meclisin yavaş işleyen mekanizmasından kurtularak bazı konularda acele tedbir almak olduğuna göre, meclisin kendisine sunulan ilk KHK'den itibaren görüşmeye başlaması hukuken ve mantıken daha isabetli olur.

Meclisin ilk tarihli KHK'den itibaren görüşmeye

başlaması fikrini doktrinde ağırlıkla savunulduğu görülmektedir. Ancak böyle bir uygulamanın da bir takım mahzurlar doğurabileceğini gözden uzak tutmak gerekir. Yetki kanununa dayanılarak birden çok KHK çıkarmak imkanı mevcuttur. Uygulamada da görüldüğü üzere aynı konuda kısa aralıklarla KHK'ler çıkarılmaktadır. Son tarihli KHK'nin daha önceki KHK'lerde değişiklik yapabileceğini de düşünürsek, ilk tarihli KHK'den görüşülmeye başlanmasının anlamsızlığı ortaya çıkar.

İleri sürülen her iki görüşün de dayandıkları doğru noktalar olmakla birlikte, mahzurlarının da bulunduğu görülmektedir. Bu durumda kanaatimizce, meclisin uygulamada olduğu gibi istediği KHK'den ise başlaması en akılcı yoldur. Anayasa Mahkemesi'nin kararında da ifade edildiği gibi, bu usulün Anayasaya aykırılığı da sözkonusu değildir. Ancak meclis gündemi belirlenirken daha önce çıkartılmış KHK'ler üzerinde değişiklik öngören ve geciktirilmesinde hayati birtakım mahzurlar bulunan KHK'ler dikkate alınmalıdır.

## İSVİÇRE FEDERAL MAHKEMESİNİN 21.12.1993 TARİHLİ BİR KARARI

### 119. BAND, II. KISIM, 5. KİTAP (s. 473-477)

#### MARKANIN KORUNMASI

##### Arş. Gör. Murat Yusuf AKIN (\*)

Sunlight A.Ş. bir çamaşır deterjanı için ilk kez 6 Nisan 1935 yılında kullanılan "Radion" markasının sahibidir. 13 Mart 1987 yılında yapılan tescille "Sunlight A.Ş." ünvanı "Lever A.Ş."ye çevrilmiştir. Rösch Temizlik Deterjanları A.Ş. de İsviçre'de "Radomat" markası altında 8 Temmuz 1988 yılından beri bir temizlik deterjanı üretip satmaktadır.

21 Temmuz 1989 yılında Sunlight A.Ş., Rösch

Temizlik Deterjanları A.Ş.'ne bir yazı göndererek "Radomat" markasının "Radion" markasına çok benzediğinden ve bir iltibas tehlikesinin yüksek olduğundan bahisle gelecekte kullanılmamasını istemiştir. Rösch Temizlik Deterjanları A.Ş. 8 Temmuz 1989 tarihli cevabında bu görüşü paylaşmadığını ve "Radomat" markasının kullanılmaması istemini yerine getirmeyeceğini beyan etmiştir. 1 Şubat 1991'de Lever A.Ş., Rösch Temizlik Deterjanları A.Ş.'nin talep edildiği üzere markayı sicilden terkin ettirmediğini saptamış ilk talebinde direnerek bunu yinelemiştir. Aynı şekilde Rösch Temizlik Deterjanları A.Ş. de kendi görüşünde direnmiştir.

(29) Kuzu, s. 396; Yılmaz, s. 537; Tan, s. 40.

(30) Tan, s. 40.

(\*) M.Ü. Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı